

Obsah

Úvod 11

1—Výuka češtiny v proměnách kulturně-sociální a komunikační reality 15

- 1.1—Proměny kulturně-sociální a komunikační reality 18
- 1.2—Vstupy, procesy a výstupy vyučovacího a učebního prostředí 23
- 1.2—Specifika češtiny jako vyučovacího předmětu
a základní cíle její výuky 27

2—Tradice ve výuce češtiny 33

- 2.1—Co lze ve výuce češtiny označit za tradiční? 39
- 2.2—Dopady tradice na praxi výuky a její výsledky 67
- 2.3—Kognitivní a komunikační cíle ve výuce mateřského jazyka 74
- 2.4—Základní otázky didaktiky mateřského jazyka 79
- 2.5—Dvojdimenzionálnost didaktického faktu ve výuce českého jazyka –
napětí mezi ontodidaktickou a psychodidaktickou perspektivou 81
- 2.5.1—Klíčový pojem: integrita výuky českého jazyka 83
- 2.6—Shrnutí 100

3—Východiska inovativní kultury vyučování a učení češtiny 105

- 3.1—Základní východiska 107
- 3.2—Komunikační nauka o českém jazyku – představení koncepce 112
- 3.2.1—Základní charakteristiky komunikační nauky
o českém jazyku 115
- 3.3—Shrnutí 121

4—Výzkumné šetření a jeho metodologie 123

- 4.1—Cíle a otázky výzkumného šetření 125
- 4.2—Výzkumný design: didaktická kazuistika analyzovaná
metodikou 3A 128
- 4.2.1—Metodika 3A: obsahově zaměřený přístup 128

- 4.2.2—Konceptová analýza obsahu – model hloubkové struktury výuky 135
- 4.2.3—Klíčové výukové situace 139
- 4.2.4—Fáze zkoumání metodikou 3A 139
- 4.2.5—Úrovně kvality výukových situací 140
- 4.2.6—Věrohodnost didaktických kazuistik 141
- 4.3—Vzorek 142

5—Didaktické kazuistiky 151

- 5.1—Kazuistika 1: Základní skladební dvojice 153
- 5.2—Kazuistika 2: Typy slovesných tvarů 166
- 5.3—Kazuistika 3: Rozkazovací způsob 178
- 5.4—Kazuistika 4: Tvorba věty jednoduché se slovy *rozsvička* a *klidně* 187
- 5.5—Kazuistika 5: Rozvíjení větné struktury v kontextu větného rozboru 202
- 5.6—Kazuistika 6: Tvorba souvětí 213
- 5.7—Kazuistika 7: Věta jednočlenná 223
- 5.8—Kazuistika 8: Transformace větného členu na větu 231
- 5.9—Kazuistika 9: Přísudek jmenný se sponou a beze spony 243
- 5.10—Kazuistika 10: Přísudek vyjádřený citoslovcem 253
- 5.11—Kazuistika 11: Rozvíjení podstatných jmen přívlastky neshodnými (a shodnými) 262
- 5.12—Kazuistika 12: Pravopis 273

6—Diskuse 283

Závěr 293

Literatura 301

Seznam ukázek z vyučovacích hodin českého jazyka 316

Summary 318

Rejstřík 321